

Angsten, wanen en verholen driften

THEATER

UIT HET LEVEN VAN MARIONETTEN

Door Toneelgroep Amsterdam

Gezien 5/11 Stadsschouwburg, Amsterdam

Te zien 8-12/11, aldaar

★★★★☆

Gelauwerd filmmaker Nanouk Leopold (*Brownian movement*, *Boven is het stil*) debuteert in het theater met een toneelbewerking van een film van regisseur Ingmar Bergman, die tijdens zijn leven eigenlijk actiever was in het theater dan op

de filmset. Zo bezien vormt de nieuwe Toneelgroep Amsterdam voorstelling *Uit het leven van marionetten* (1980) een mooi laboratorium om het beste uit twee kunstdisciplines te combineren. Je krijgt het gevoel dat het dat is waar Leopold naar heeft gestreefd, als je het immense lege podium ziet waar het decor bestaat uit louter lichtplan en geluidsdecor, gecombineerd met videoclose-ups. Theatrale abstractie versus filmisch realisme.

Peter Egerman (Eelco Smits) is een op het oog gelijkmatig mens met een goede baan en een gelukkig huwelijk, maar onderhuids broeit het. Bij zijn psychoanalist (Bart Slegers) vertelt hij over dromen waarin hij zijn vrouw Katarina (Janni Goslinga) doodt. De gedetailleerd beschreven moord zal hij kort daarna uitvoeren – niet op zijn vrouw maar op een prostituee met dezelfde naam.

Oeverloos gepraat

Uit het leven van marionetten is een reconstructie van het waarom van die ogenschijnlijk willekeurige moord. Ook Egermans moeder (Celia Nufaar) en een vriend (Hugo Koolschijn) komen aan het woord. Zo ontstaat een mozaïekvormig portret van een verdoold mens. Thrillerachtig zou het kunnen zijn, als het niet met zulke klinische precisie was uitgevoerd.

Leopold laat haar acteurs spelen met een verbeten ernst en biedt hen geen andere houvast dan de taal. Waar in haar films veel en betekenisvol wordt gezwegen, wordt op toneel oeverloos gepraat. Over angsten, wanen en verholen driften gaat het, maar altijd ingetogen, op beheerste toon. De redelijkheid van deze mensen heeft iets tergend; waarom schreeuwen ze niet, huilen ze niet, verliezen ze nooit de controle? Alleen bij Hugo Koolschijn is ruimte voor enige lichtheid als hij klaagt over het

‘oudemannetjeskind’ dat zijn lichaam is geworden.

Leopold kondigt de scènes aan met geprojecteerde, reportageachtige tekstfragmenten die de personages en de tijd ten opzichte van de ‘catastrofe’ vermelden. Soms zijn er sterke contrasten, zoals Koolschijn die fulmineert over het gebrek aan tederheid in zijn seksleven, terwijl een zwijgende Smits lepeltje-lepeltje achter Goslinga gaat liggen en liefdevol haar schouder kust. Maar voor anderhalf uur toneel zijn die momenten te schaars.

Drama blijft op afstand

Ondanks hun welbespraaktheid laat Bergman zijn personages niet tot dieper inzicht komen over de beweegredenen voor de moord. Dat gebrek aan psychologische ontwikkeling leidt in Leopolds observerende regie tot weliswaar knap, maar cerebraal en eentonig toneel. De intense close-ups en het van kleur verschietende lichtplan ten spijt blijft het drama op afstand; Peter Egerman blijft een ondoorgrondelijke, doodse figuur. Het meeste leven zit verrassend genoeg in de scène vlak voor hij zijn gruweldaad begaat. In die gepijnigde confrontatie met het hoertje (mooi spel van Eva Heijnen) krijgen we even een glimp te zien van een man die alleen nog voelt dat hij leeft door te doden.

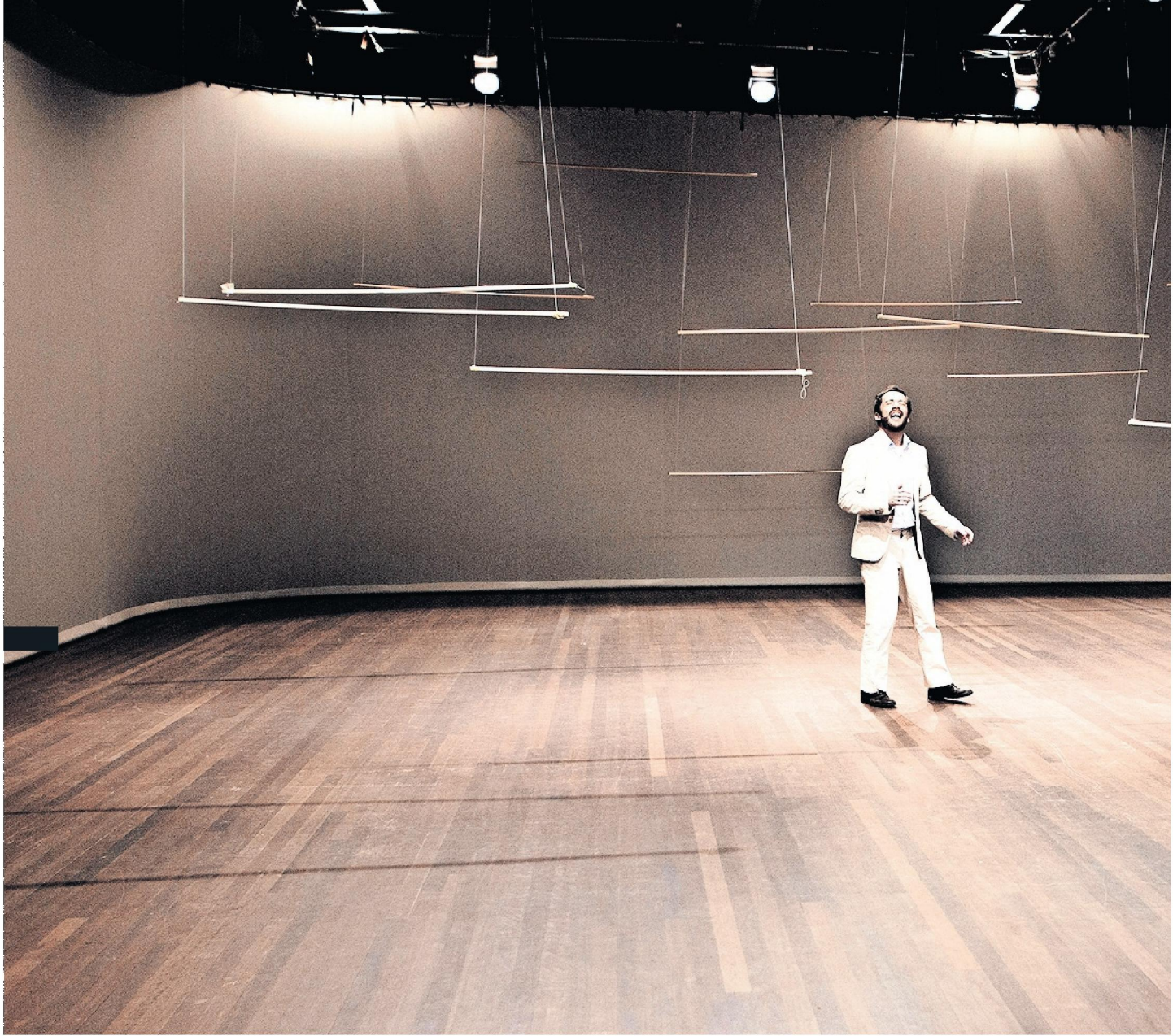
Joukje Akveld

Waarom schreeuwen de mensen niet, huilen ze niet, verliezen ze nooit de controle?

Peter droomt dat hij zijn vrouw vermoordt. Hij voert de moord uit op een prostituee

→ Op het
immense lege
podium bestaat
het decor uit
louter lichtplan
en geluidsdecor.

FOTO HENRI
VERHOEF